11/12/2022

Σαν σήμερα δολοφονήθηκε ο Νικηφόρος Β’ Φωκάς, ένας από τους σημαντικότερους αυτοκράτορες του Βυζαντίου

/ Επικαιρότητα

Ο Νικηφόρος Β’ Φωκάς ήταν από τους σημαντικότερους αυτοκράτορες του Βυζαντίου, που ανήκε στη Μακεδονική Δυναστεία. Διακρίθηκε, κυρίως, για τις στρατιωτικές και λιγότερο για τις πολιτικές του ικανότητες.

Έγινε ο φόβος και ο τρόμος των Αράβων και είναι απορίας άξιον γιατί δεν ονομάσθηκε **Αραβοκτόνος,** κατά το **Βουλγαροκτόνος**. Δολοφονήθηκε από τον ανιψιό του Ιωάννη Κουρκούα (γνωστότερο με το παρανόμι Τσιμισκής), που συνωμότησε με τη θεία και ερωμένη του Θεοφανώ.

Γεννήθηκε περί το 912 στην **Καππαδοκία** και ήταν γόνος της οικογένειας των Φωκάδων, πολλά μέλη της οποίας κατέλαβαν υψηλά αξιώματα στην αυτοκρατορία. Εντάχθηκε από νεαρή ηλικία στο στρατό και το 945 ο

αυτοκράτορας **Κωνσταντίνος Ζ' ο Πορφυρογέννητος** του ανέθεσε τη διοίκηση του Ανατολικού Θέματος, που βρισκόταν υπό την απειλή των Αράβων. Αρχικά είχε αποτυχίες, αλλά στη συνέχεια τους κατατρόπωσε σε σειρά μαχών για να κερδίσει τον χαρακτηρισμό *«Ο Ωχρός Θάνατος των Σαρακηνών»*. Η μεγαλύτερη στρατιωτική επιτυχία, που εκτόξευσε τη φήμη του και τον έκανε λαϊκό ήρωα, ήταν η ανακατάληψη της Κρήτης από τους Άραβες, έπειτα από εννιάμηνη σκληρή πολιορκία το 961.

Ο Νικηφόρος Φωκάς απελευθερώνει την Κρήτη από τους Άραβες.

Στις 15 Μαρτίου 963 πεθαίνει ξαφνικά ο αυτοκράτορας **Ρωμανός Β',** σε ηλικία μόλις 26 ετών, μάλλον από τις πολλές καταχρήσεις. Ήταν σεξομανής και μέθυσος, σύμφωνα με κάποιες ιστορικές πηγές (κυκλοφορεί και η εκδοχή ότι τον δηλητηρίασε η γυναίκα του). Αφήνει μια σύζυγο, την πανέμορφη Θεοφανώ σε ηλικία 20 ετών και δύο νήπια, τον Βασίλειο τον μετέπειτα Βουλγαροκτόνο και τον Κωνσταντίνο τον 8ο. Δημιουργείται κενό εξουσίας. Ο αρχιευνούχος του παλατιού Ιωσήφ Βρίγγας προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την κατάσταση και να αναδείξει δικό του αυτοκράτορα, που θα είναι υποχείριό του. Αντιδρά ο στρατός και ο πατριάρχης Πολύευκτος, με τη σύμφωνη γνώμη της Θεοφανούς, ανακηρύσσει αυτοκράτορα τον δημοφιλή Νικηφόρο στις 2 Ιουλίου 963.

Λίγες μέρες αργότερα, ο Νικηφόρος δημοσιοποιεί την πρόθεσή του να παντρευτεί τη **Θεοφανώ**. Ο Πατριάρχης δεν συναινεί, επειδή είναι νονός του ενός από τους δύο παιδιά της. Ο Νικηφόρος τον πείθει ότι ανάδοχος ήταν ο πατέρας του **Βάρδας Φωκάς** και όχι αυτός. Ο Πολύευκτος πείθεται (μάλλον έναντι ανταλλαγμάτων) και ο Νικηφόρος με τη Θεοφανώ ενώνονται με τα δεσμά του γάμου για δεύτερη φορά και οι δυο τους (20 Σεπτεμβρίου). Εκείνος είναι 52 ετών, κοντός, μελαψός, άσχημος και τραχύς στους τρόπους. Εκείνη μόλις 20 ετών, λάμπει από νιάτα και ομορφιά. Ο Νικηφόρος είχε παντρευτεί σε νεαρή ηλικία τη Στεφανώ, η οποία του

χάρισε ένα παιδί, τον Βάρδα Φωκά. Μητέρα και γιος πέθαναν, πριν από την ανάρρησή του στο θρόνο και ο Νικηφόρος ορκίστηκε να παραμείνει αγνός για το υπόλοιπο της ζωής του.

Μετά την ανάρρησή του στο θρόνο, ο Νικηφόρος επανέλαβε τις επιχειρήσεις του κατά των Αράβων, οι οποίοι του είχαν γίνει έμμονη ιδέα. Βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος πίστευε ότι είχε θεϊκή εντολή να εξαφανίσει από προσώπου γης τους απίστους. Γι' αυτό πρότεινε στον Π**ατριάρχη** να γίνονται αμέσως Άγιοι οι στρατιώτες που χάνονταν στις μάχες με τους Άραβες. Για να το θέσουμε με ισλαμικούς όρους, ο Νικηφόρος πίστευε σε μια χριστιανική τζιχάντ. Ο Πολύευκτος απέρριψε αυτή του την αξίωση και επέμεινε μέχρι τέλους. Στις επιτυχίες εκείνης της περιόδους περιλαμβάνονται οι καταλήψεις της Κιλικίας, της Συρίας, της **Μεσοποταμίας** και η ανακατάληψη της Κύπρου.

Στα βόρεια του Βυζαντίου συνήψε ειρήνη με τους Βουλγάρους και τον ηγεμόνα του Κιέβου, ενώ μεγάλα προβλήματα αντιμετώπισε στη Δύση. Ο στρατηγός του Νικηφόρος Χαλκούτσης απέτυχε να ανακαταλάβει τη Σικελία, ενώ ο γερμανός αυτοκράτορας Όθων Α' ο Μέγας απειλούσε τα συμφέροντα των Βυζαντινών στην Ιταλία. Τεταμένη ήταν η σχέση του Νικηφόρου με τον Πάπα Ιωάννη 13ο, εξαιτίας της σκαιάς συμπεριφοράς του αυτοκράτορα προς τον απεσταλμένο του, επίσκοπο Κρεμώνας, Λιουτπράνδο.

Στο εσωτερικό μέτωπο, οι συνεχείς εκστρατείες του αποστράγγισαν τα δημόσια ταμεία. Ο **Νικηφόρος** αύξησε τους φόρους, υποτίμησε το νόμισμα και περιέκοψε τις χορηγίες στους συγκλητικούς, την εκκλησία και τις μονές. Πάντως, ενίσχυσε τον φίλο και πνευματικό του, **μοναχό Αθανάσιο** για να ιδρύσει τη **Μονή Μεγίστης Λαύρας** στο **Άγιο Όρος.** Γρήγορα έγινε αντιδημοφιλής σε όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Η ασκητική ζωή του και οι συχνές απουσίες του από την Κωνσταντινούπολη οδήγησαν τη **Θεοφανώ** στην αγκαλιά του 44χρονου ανιψιού του **Ιωάννη Τσιμισκή.** Ήταν αρμενικής καταγωγής, ξανθομάλλης, όμορφος, δυνατός, φιλήδονος και φίλαρχος. Οι δυο τους συνωμότησαν για να σκοτώσουν τον Νικηφόρο και να επαναφέρουν την τάξη και την ηρεμία στην αυτοκρατορία.

Τις πρώτες πρωινές ώρες τις 11ης Δεκεμβρίου 969 έξι άνδρες ντυμένοι γυναίκες εισχώρησαν στο παλάτι και κατευθύνθηκαν στον αυτοκρατορικό κοιτώνα. Με έκπληξη αντίκρισαν το κρεββάτι άδειο και τον Νικηφόρο να κοιμάται στο πάτωμα πάνω σε μία προβιά, όπως το συνήθιζε. Ξύπνησε από τον θόρυβο, αλλά ακαριαία χτυπήθηκε στο πρόσωπο από το ξίφος ενός συνωμότη. Πλημμυρισμένος από τα αίματα προσπάθησε να ζητήσει εξηγήσεις από τον Τσιμισκή. Αυτός άρχισε να τον

κατηγορεί και να του τραβάει με μένος τα γένια. Ένας άλλος από τους συνωμότες κατάφερε εναντίον του το ξίφος και του έκοψε το κεφάλι. Το σώμα του πετάχτηκε από το παράθυρο και το κεφάλι του κρατήθηκε ως τρόπαιο.

Την επομένη μέρα (12 Δεκεμβρίου) ο **Νικηφόρος Φωκάς,** όπως αναφέρει το sansimera.gr τάφηκε με τιμές Αγίου στην Εκκλησία των Αγίων Αποστόλων, την ίδια ώρα που η Κωνσταντινούπολη πανηγύριζε για τον νέο της αυτοκράτορα **Ιωάννη Α' Τσιμισκή.** Χαρακτηριστικό το επίγραμμα που χαράχθηκε στον τάφο του: «Κατέκτησες τα πάντα, εκτός από μία γυναίκα».

Το νεοελληνικό κράτος τίμησε και τιμά τον **Νικηφόρο Φωκά**. Πολλοί δρόμοι ανά την επικράτεια φέρουν το όνομά του, όπως και ένας Δήμος στο νομό Ρεθύμνης. Στις 19 Νοεμβρίου 2004, η φρεγάτα F-466 του Πολεμικού Ναυτικού ονομάσθηκε «Νικηφόρος Φωκάς».